

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 423/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti M., spol. s r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Z. Č., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. Z. Č., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bánovce nad Bebravou o návrhu na zastavenie exekučného konania vedeného pod sp. zn. 3 Er/284/2008 z 11. februára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti M., spol. s r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2011 doručená sťažnosť spoločnosti M., spol. s r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej len

„okresný súd“) o návrhu na zastavenie exekučného konania vedeného pod sp. zn. 3 Er/284/2008 z 11. februára 2011.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Porušovateľ vydal dňa 11.02.2011 uznesenie sp. zn. 3Er/284/2008-318, ktorým návrh na zastavenie exekúcie doručený súdu dňa 15.07.2010 zamietol.

Sťažovateľ má za to, že porušovateľ pri rozhodovaní o odvolaní oprávneného proti Uzneseniu Okresného súdu Bánovce nad Bebravou sp. zn. 3Er/284/2008-269 zo dňa 26.11.2010 a pri rozhodovaní o zastavení exekúcie... zamietol návrh na zastavenie exekúcie doručený súdu dňa 15.07.2010 v rozpore so zákonom, čím porušil základné právo účastníka konania na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Sťažovateľka (ako povinná v napadnutom exekučnom konaní, pozn.) svoju sťažnosť odôvodňuje tým, že hoci oprávnený v exekučnom konaní okresnému súdu dopredu písomným podaním doručeným okresnému súdu 7. júla 2010 avizoval, že návrh na zastavenie exekúcie „ruší“ v prípade, ak by sa sťažovateľka domáhala zmien alebo akýchkoľvek právnych krokov, skutočnosť, že návrh na zastavenie exekúcie zo 14. apríla 2010, ktorý bol doručený súdu osobne 15. júla 2010, spôsobuje, že „účinky návrhu na zastavenie exekúcie nastali jeho podaním súdu dňa 15.07.2010 a tieto nie je možné zrušiť ani ďalšími, nasledujúcimi úkonmi a navrátiť konanie do pôvodného stavu, nie je ani možné aby podaním dňa 07.07.2010 mohol oprávnený negovať účinky, ktoré ešte nenastali“. Sťažovateľka tiež tvrdí, že «porušovateľ vôľu oprávneného vyhodnotil z ním tvrdených skutočností, ktoré neboli preukázané a z ním uskutočnených úkonov, ktoré neboli relevantnými, nakoľko nie je možné „zrušiť“ či vziať späť už raz podané späťvzatie, a to navyše ešte pred tým, ako je späťvzatie podané».

Sťažovateľka je toho názoru, že „porušovateľ svojím konaním, ktorým neaplikoval správne na danú právnu vec a preukázaný skutkový stav príslušnú právnu normu, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované článkom 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky“.

Sťažovateľka je ďalej toho názoru, že „v prípade, ak by v nadväznosti na právoplatné rozhodnutie porušovateľa sp. zn. 3Er/284/2008-318 zo dňa 11.02.2011 bola zachovaná domnienka, že späťvzatie návrhu, či už v súdnom alebo v exekučnom konaní možno vziať späť, a to dokonca pred tým, ako bude podané, navodzuje to pochybnosti, že dispozičné oprávnenie navrhovateľa resp. oprávneného nie je žiadnym spôsobom až do právoplatného rozhodnutia súdu ohraničené, na základe čoho tento môže toto opakovane uskutočniť.

V nadväznosti na uvedené máme zato, že porušovateľ v konaní ktoré je predmetom tejto sťažnosti nesprávne a protiústavne aplikoval ustanovenie § 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku na zistený skutkový stav.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Uznesením Okresného súdu Bánovce nad Bebravou sp. zn. 3Er/284/2008-318 zo dňa 11.02.2011 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Okresného súdu Bánovce nad Bebravou sp. zn. 3Er/284/2008-318 zo dňa 11.02.2011 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi, spoločnosti M., spol. s r.o. sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 300.000,-€ (slovom tristotisíc eur). Okresný súd Bánovce nad Bebravou je povinný uvedené finančné zadosťučinenie vyplatiť.“

Sťažnosť bola pridelená v súlade s ustanovením § 29 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a čl. I bodom 2 rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie 1. 3. 2011–28. 2. 2012 (ďalej len „rozvrh práce“) sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu. Sudca Ľubomír Dobrík, ktorý je zároveň predsedom tohto senátu, listom z 15. júla 2011 oznámil predsedníčke ústavného súdu svoju predpojatosť vo veci z dôvodu svojho príbuzenského vzťahu ku konateľovi sťažovateľky.

Uznesením č. k. IV. ÚS 286/2011-4 zo 7. júla 2011 IV. senát ústavného súdu rozhodol, že sudca Ľubomír Dobřík je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v predmetnej veci. Podľa čl. III bodu 1 písm. a) rozvrhu práce neprítomného alebo vylúčeného predsedu III. senátu zastupuje predseda II. senátu, ktorým je sudca Sergej Kohut.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (t. j. ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.).

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde je teda úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti tiež posúdiť, či táto sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa

namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd považuje, tak ako pri obdobných sťažnostiach smerujúcich proti rozhodnutiam všeobecných súdov, za potrebné zdôrazniť, že pri uplatňovaní svojej právomoci nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k danému rozhodnutiu, ani skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené právne závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, alebo z ústavného hľadiska inak neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. III. ÚS 180/02, IV. ÚS 1/02). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov.

Ústavný súd pripomína, že vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Priorizovanie formálnych požiadaviek vyplývajúcich z noriem bežného zákonodarstva (formálne poňatie právneho štátu) môže totiž v konkrétnych

súdnych konaniach (alebo iných právom upravených konaniach pred orgánom verejnej moci) viesť k rozhodnutiam, ktoré budú v zjavnom rozpore s účelom a zmyslom príslušnej právnej úpravy a v konečnom dôsledku môžu v súdnych konaniach spôsobiť porušenie práva na spravodlivý proces.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným uznesením okresného súdu, ktorým v rozpore s kogentným ustanovením § 57 ods. 1 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) nedošlo k zastaveniu exekúcie po späťvzatí návrhu oprávneným, čím podľa sťažovateľky okresný súd neučinil zadosť požiadavkám spravodlivého procesu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom aj na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku súd exekúciu zastaví, ak zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že okresný súd sa v predmetnej veci musel vysporiadať s celkom neobvyklými skutkovými a právnymi okolnosťami, keď mu zo strany oprávneného v prebiehajúcom exekučnom konaní boli doručené v krátkom časovom slede dve svojím obsahom úplne protichodné podania od toho istého účastníka týkajúce sa ďalšieho pokračovania exekúcie.

Podanie ako druhé v poradí (vyhotovené 14. apríla 2010 a doručené 15. júla 2010) je určitým a formálne perfektným procesným úkonom oprávneného, ktorým vzal návrh na exekúciu späť. Zo skoršieho podania (doručeného okresnému súdu 7. júla 2010) zase vyplýva celkom jednoznačne vôľa toho istého účastníka v exekučnom konaní pokračovať,

pričom v prílohe tohto podania bola kópia identického podania – späťvzatia návrhu zo 14. apríla 2010. Pre okresný súd takto vznikla otázka, či postupovať obvyklým spôsobom a exekučné konanie podľa citovaného § 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku zastaviť, alebo brať do úvahy časovo predchádzajúce podanie oprávneného, ktorým celkom adresne žiada na späťvzatie (ak bude súdu doručené) neprihliadať.

Okresný súd sa s danou situáciou vysporiadal tak, že návrh na zastavenie exekúcie zamietol a v odôvodnení svojho uznesenia poukázal na rozpor, respektíve nejednotu vôle a prejavu oprávneného, ktorá vyplynula z úkonu oprávneného doručeného súdu skôr (7. júla 2010), ako došlo k doručeniu (15. júla 2010) návrhu na zastavenie exekúcie zo 14. apríla 2010, ktorý bol podaný osobne na okresnom súde neznámou osobou.

Ústavný súd zhodnotiac výrok a obsah odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu konštatuje, že v predmetnej veci išlo iba o výklad a aplikáciu jednoduchého práva, ktoré sú v súlade so zásadou nezávislosti súdnej moci doménou všeobecného súdu v každej ním prerokovanej veci. Spôsob, akým okresný súd vyhodnotil skutkový stav, keď v odôvodnení rozhodnutia uviedol všetky skutočnosti, ktoré považoval za zistené, ďalej tiež úvahy, ktorými sa riadil a napokon zaujal právny názor vo veci, na základe ktorého aj rozhodol, nijako nenaznačuje prienik do ústavnoprávnej roviny, ktorý, ako to vyplýva z uvedenej judikatúry, je ústavnou podmienkou eventuálneho zásahu ústavného súdu do výkonu súdnej právomoci všeobecného súdu. Už toto zistenie samo osebe odôvodňuje, aby ústavný súd odmietol sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní (m. m. IV. ÚS 115/03).

V záujme zvýšenia úrovne presvedčivosti svojho rozhodnutia ústavný súd predsa len uvedie niekoľko konkrétnych skutkových a právnych súvislostí, ktoré tvoria podstatu posúdenia celej veci:

Je notoriou, že právne účinky každého procesného úkonu účastníka súdneho konania, ak spĺňa zákonom ustanovené formálne náležitosti, nastávajú v momente, keď sa prejav vôle účastníka dostane do dispozičnej sféry konajúceho súdu. Zároveň platí, že po tomto momente (teda ex post) už nemožno účinne právne relevantným spôsobom

uskutočnený procesný úkon odvolať (k tomu pozri napr. aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 27/98 zverejnené pod č. R 60/1999). Tieto pravidlá treba osobitne dôsledne dodržiavať, ak ide o uplatnenie dispozičných práv navrhovateľa, ktorý je dominus litis v každom súdnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu okresný súd nevybočil z rámca týchto zásad, práve naopak, prisúdil im adekvátnu vážnosť, ak v konkrétnom prípade neponechal bez povšimnutia skoršie podanie oprávneného v exekučnom konaní a vyhodnotil ho podľa jeho obsahu. Práve na základe toho potom okresný súd nepriznal právne účinky neskoršiemu späťvzatiu návrhu na exekúciu, čo implicitne, ale i explicitne vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia.

Pokiaľ ide o časový faktor, k „odvolaniu“ späťvzatia došlo ešte predtým, než bolo späťvzatie (vyhotovené o niekoľko mesiacov skôr) doručené okresnému súdu. Relevantné právne predpisy nášho právneho poriadku takúto situáciu neriešia, preto bolo potrebné, aby okresný súd dospel k právnemu posúdeniu veci výkladom existujúcich relevantných právnych noriem, pričom jednou z nich je ustanovenie § 41 ods. 2 v spojení s § 251 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), podľa ktorého úkony účastníkov posudzuje súd podľa ich obsahu. Preto ani nemožno akceptovať námietku sťažovateľky, ktorá vyslovuje svoje presvedčenie, že okresný súd mal striktnie postupovať podľa § 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku a exekúciu zastaviť, pretože v daných okolnostiach by práve takýto, striktnie formalizovaný postup okresného súdu mohol viesť k popretiu účelu a zmyslu súvisiacich právnych noriem a už uvedeného materiálneho poňatia právneho štátu a v konečnom dôsledku aj k porušeniu zásad spravodlivého procesu.

V tejto súvislosti, celkom nad rámec tohto odôvodnenia, považuje ústavný súd za užitočné zmieniť sa o tom, že v podmienkach Českej republiky bola prijatá novela Občianskeho súdneho poriadku, ktorá v novom § 41a ustanovuje, že úkon (účastníka konania pozn.) môže byť odvolaný, len ak jeho odvolanie dôjde súdu najneskôr súčasne s týmto úkonom. Závery, ku ktorým dospel okresný súd v posudzovanom konaní a rozhodnutí sú zjavne v intenciách tohto ustanovenia a všeobecnejšieho nazerania na pertraktovanú nosnú otázku nastolenú sťažovateľkou v sťažnosti.

V kontexte uvedených skutkových okolností bolo potom úlohou ústavného súdu posúdiť ústavnú konformitu výkladu citovaného § 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku použitého v napadnutom uznesení okresného súdu v tom zmysle, či v prípade pochybností o jednote vôle a prejavu o uskutočnenom procesnom úkone (návrhu na zastavenie exekúcie) môže všeobecný súd takémuto, inak určitému a formálne perfektnému právnomu úkonu, nevyhovieť.

Ústavný súd je toho názoru, že v danej veci okresný súd vykonal v potrebnom rozsahu všetky nevyhnutné zistenia a v jeho úvahách a záveroch nie je možné vidieť svojvôľu, nelogickosť alebo vnútornú rozpornosť. Odôvodnenie jeho napadnutého rozhodnutia je jasné a zrozumiteľné a jeho závery nie sú v extrémnom rozpore so zisteným skutkovým stavom, aj keď ústavný súd sa celkom nestotožňuje s veľkosťou priestoru, v rámci ktorého sa okresný súd venoval v odôvodnení uznesenia okolnostiam či pohnutkam, za akých oprávnený podpísal pôvodné späťvzatie návrhu, alebo úkonom a argumentácii, ktorú oprávnený poskytol súdu až následne po doručení späťvzatia, pretože ústavný súd je toho názoru, že tieto okolnosti sú pre samotné rozhodnutie súdu v tomto a podobných prípadoch irelevantné.

Na základe všetkých uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu nevybočuje z rámca ústavnosti, pričom poukazujúc na doterajšiu svoju judikatúru ústavný súd pripomína, že ak okresný súd oprel svoje rozhodnutie o právny názor, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nezakladá to odôvodnenosť jeho sťažnosti, resp. že obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré je esenciálnou zložkou základných práv garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy, nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania alebo právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08). Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľky už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2011